

njih prebivališča in cerkve, na pol porušena stoji njih kraljeva prvostolnica, uničeni v njej krasni umotvori in nepopravljive dragocenosti. Tudi pri tej nesreči pokazali so tukajšnji rodoljubi svojo krščansko ljubezen do nesrečnih sorodnih bratov svojih. Poslali so njim v prvem trenutku po Savinji lesa v pomoč in zložili z g. župnikom svojim priloženo svoto 120 fl. s prošnjo: naj njo slavno uredništvo „Slov. Gosp.“ blagemu županu zagrebačkemu g. Matiji Mrazoviću odposlati blagovoli. Ako je ravno ta svotica le kapljica v morje velikanske nesreče naših bratov — naj njim saj velja za tolažbo in dokaz srčnega našega sočutja njihove nesreče, naj pa bode posebno v spodbudo vsem rodoljubnim Slovencem, da ravno tako storé, da bode iz malega izrastlo veliko, in se iz tužnih razvalin skorej povzdignil kakor „Feniks-ptica“ prerojeni Zagreb v skupno slavo našo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru predložil je novi finančni minister proračun za l. 1881. Potroškov bo 441,537.000, dohodkov 407,125.000 fl. Zmanjkalo bo 34,412.000 fl. To so zopet hude številke. Finančni minister hoče baje nasvetovati borzni davek in dohodninsko dačo. To res najbolje kaže, na zemljišča ni mogoče več naložiti. Sicer pa, če bo državni voz še dalje vozil po tiru, katerega so mu liberalci nadelali, potem sploh ni mogoče znatnih bremen otresti. Tukaj je treba bitstvenih sprememb v konservativnem smislu, kar je pa zopet mogoče le, ako dobimo čisto konservativno-narodno ministerstvo. — V Ljubljani imeli so slovenski in nemški mojstri in delavci shod, pri katerem je se pokazalo, da se zlasti delavcev poprijemajo socijalistični nauki. Zahtevali so pa, naj se jetnikom odkaže drugo delo, kakor ga sedaj imajo in s katerim le zaslužek jemljejo poštenim rokodelcem, naj se odpravi indirektni davek na moko, meso, petrolej, kavo in sladkor (užitnina), naj se uvedejo postave zoper oderuštvo. Naposled so ugovarjali zoper ščevanje narodov na nemško-liberalnih „parteitagih“. Delavci zahtevali so tudi občno volilno pravico pa vladni komisar jim je to zabranil, ker mu takšne točke prej niso bili naglasili. Iz tega se vidi, da so tudi naši delavci začeli zabajati med politikarje, to pa liberalcem v prav neljubem smislu; kajti delavec Kahler iz Gradea je nemško-liberalne gospode ustavake očitno imenoval: sleparje. — V ogerskem državnem zboru v Budimpešti je prekmurski poslanec g. Emerik Vešter zahteval reguliranje Mure; minister mu je nekaj storiti obljubil. Drugi poslanci tirjajo reguliranje Dunava in Tise, novo vseučilišče v Szegedinu itd. Ko bi le denarja za vse dosta bilo! V Gališkem dviga se upor zoper Jude; Rusinci pa se branijo zoper Poljake, kateri jih res neusmiljeno tlačijo. Zagrebu potresi uže

prizanašajo in prebivalci urno popravljajo hiše; poduk v pripraviščih, na realki in vseučiliščih bodo kmalu nadaljevali; delavcev je iz vseh vetrov pribumelo toliko, da jih je uže preveč. Mnogo Zagrebčanov je se pa drugam preselilo.

Vnanje države. V soboto 27. nov. t. l. je vendar enkrat turški Derviš-paša mesto Ulcinj izročil Črnogorcem. Poprej je imel z Albanci krvavo prasko, pri kateri je 100 mož bilo ranjenih in usmrtenih. Kmalu potem so došli Črnogorci pod vodstvom Božo Petroviča, zaseli Ulcinj in vso pokrajino med Skadarskim jezerom in Jadranskim morjem do reke Bojane. Sedaj ima ova slovenska državnica prosto pot do morja. Za Črnogorce pridejo Grki na vrsto, ki skupljajo 80.000 mož, da zasedejo prisojeni jim Epir in Tesalijo. Angleži bodo jih gotovo podpirali. — Italijanska ladija trčila je blizu Spezzije na francosko in to razbila, da je od 300 ljudi samo 50 bilo smrti otetih. — Papež Leon XIII. so kot svojega poslanika na Dunaj napotili preč. g. Vantunellija. Francoski državniki vendar mislijo na boj, ker so na tihem v Avstriji nakupili čez 100 starih železniških lokomotivov ali hlaponov. — Angleški ministri pošiljajo v Irlandijo vedno več vojske, ker tamošnji grajščaki nimajo več življenja in imetja slobodnega; zaporedom jih razkačeni Irči pobijajo. — Bismark je ukazal Jude popisati v izhodnej Prusiji, kder najhujše ljudi nadlegujejo. — V Severnej Ameriki pritisnil je tolik mraz, da je 500 ladij na jezerih v ledu obtičalo, naloženih z 10 milijoni centov zrnja, ki je bilo v Evropo namenjeno. — Gora Vezuv na Laškem bljuje lavo iz sebe; pravijo, da je ta oddušek kriv, zakaj se je zemlja pod Zagrebom pomirila.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

VIII. Težave, ktere je pretrpela naša država l. 1848., bile so tako ogromne, da so največji rodoljubi skoraj obupali, zmešnjave tolike, da najpametnejši premnogokrat niso znali pravega sveta. Naj nekoliko v nekterih potezah stvar načrtam. Največji kričachi med Nemci v Avstriji silili so v veliko Nemčijo in ves blagor iz Frankfurta pričakovali. Lahko so se vzdignili in oče Radecki je moral prvi hip s svojim vojaštvom v trdnjavah Veroni, Mantovi iskati zavetja, dokler ni prišlo iz drugih dežel dovolj vojakov. Magjari so delali svoj veliki „magjar orszag“, in hteli siloma vse druge narode na Ogerskem: Slovake, Romune, Srbe, Nemce in celo Hrvate pomagjariti. Terjali so celo: naj se vsi ogerski regimenti na Laškem bivajoči vrnejo domov. Ognjišče vsem zmešnjavam pa je bil Dunaj sam, glavno mesto celega cesarstva. Tam so se počasi zbrali puntarji iz različ-

nih držav: Robert Blum in Fröbel, dva levičnjaka iz Frankfurtskega zbora, glasoviti polski general Bem, Košutova desnica Magjar Pulski, dva Juda Chaisé in Deutsch in več drugih. Ti so šuntali na vse mogoče načine Dunajsko prebivalstvo, posebno neskušeno učečo se mladost, proti cesarju, proti vojaštvu in proti Slavjanom. Dne 15. maja so napravili tako halabuko na Dunaji, da je do brotljivi cesar Ferdinand zbežal v Innsbruck k vedno zvestim Tirolcem. Še le 12. avgusta se je vrnil na Dunaj nazaj, ko je državni zbor, ki je začel 22. julija zborovati, po svojih poslancih do cesarja za to prošil. Prvi ustanovni državni zbor na Dunaji pa ni opravičil upanja, katero je avstrijsko ljudstvo na njega stavilo. Nekteri so vedno škilili v Frankfurt, drugi zagovarjali puntarske Magjare. Slovenski Štajer je v prvi državni zbor na Dunaj poslal razven gg. A. Dominkuša (Ptuj) Dr. F. Miklošiča (sv. Lenart) še te le gospose: J. Jož. Šmidar, Celje: Mat. Supanc, Kojice: Karola Šturm, Slov. Gradec: dr. Jož. Kranjc, Sevnica: dr. Alojzija Smrekar. Ko je prve dneve oktobra na Dunaji prišlo do očitne revolucije, so vsi boljši in državni zvesti poslanci uvidevši, da v takih žalostnih razmerah nič ni opraviti, zbor zapustili; Šturm in Smrekar pa še sta vedno ostala in državni pogubljivo magjarsko politiko podpirala. Ker so Magjari imeli na Dunaji obilno prijateljev celo v državnem zboru in je Pulski vse novice z magjarskim denarjem podkupil, ni bilo mogoče jih k spravi s Hrvati pripraviti, čeravno se je to do seči vse poskusilo. Ban Jelačić, tistokrat najsrčnejši domoljub, prava rešilna zvezda za Avstrijo, spravi je čez 100.000 junakov na noge. Mladenčič 16, 17 let stari, in seri 60 let broječi možaki prišli so za orožje. Kakih 40.000 vodil je sam sredi meseca septembra pri Varaždinu čez Dravo, očistil do cela magjarske druhal Medjimurje in ga pridružil materni zemlji Hrvaški, prekoračil Muro, se obrnel naravnoč proti Buda-Pešti in 29. sept. že bil v Stolnem-Belgradi. Več ko $\frac{2}{3}$ pota od Drave do Pešta bili ste tedaj v kratkem časi storjeni. Moramo pomisliti, da tistokrat ni bilo železnice. Magjari niso bili pripravljeni na tako nagel napad. Povsod so se pomikali nazaj ter ni se upali ustaviti; še le zunaj Stolnega-Belgrada pri vasi Velenče prišlo je do večje pa neodločive bitke, pa toliko je gotovo: Magjari bili so precej tepeni in nazaj potisnjeni.

Ko je Hrvaški ban srečno stopal s svojimi junaki proti Buda-Pešti, so na Dunaji mislili, da je mogoče še vojsko vstaviti. Dunajski ministri so tedaj predlagali secarju, naj pošlje svojega komisarja in ta naj posreduje in dela za premirje. Res obče spoštovani feldmaršallajtnant grof Lamberg prevzame ovo težavno poslanstvo. Ko pa 28. septembra pride v Buda-Pešt, je Košut, duša vsej magjarske vstaji, v zboru ljudi našuntal. Divja druhal kraljevskega poslanca že na moštu, ko se hoče peljati k ministru Batthyany-ju,

vstavi, kruto umori in še mrtvo truplo po ulicah po nečlovečje vlačí.

Ko se ta strašen umor in 28. in 29. sept. zopet krvavi boj med Hrvati in Magjari pri Velenče vrši, se tudi v Beči grozne reči pripravljajo. Tam se zmirom več vstajnikov zbira, magjarski denar pridno deluje, sočutje z Magjari se vsaki dan bolj oživestno kaže. Celó do c. k. vojaštva se upajo zapeljivci, da omajajo nja zvestobo in pokoršino do vojnega ministra grofa Latoura, kateri je po strašnem činu v Pešti sklenil vojaške pomoči poslati slavnemu banu.

Z bistrim okom pogledal je sedaj Jelačić položaj, v katerem se znajde država, spoznavši, da je na Dunaji ognjišče vsega nereda in da se od tam krepi magjarska prevzetnost, sklene namesto v Pešt s svojimi graničarji iti na Dunaj. Čudovito hitro pride pred glavno mesto. Dne 8. oktobra prekorači ogersko avstrijsko mejo. Če pomislimo oddaljenost, slabe ceste na Ogorskem in, ker sprva ni bil na Dunaj namenjen, za živež na to stran nič ni bilo oskrbljenega, resnično junaškega bana moramo občudovati. On pride pred Dunaj prepozno, da bi zabranil zločinstvo, kakšno je v stani le celo poživiljena druhal doprnesti; — 6. okt. so namreč vojnega ministra grofa Latoura po kanibalskem umorili: že mrtvemu še neštevilno rán zavdali, obleko iz njega strgali, na vožinci okolo vrata po stopnicah na ulico vlekli in na trgu na svečnik (kandelaber) obesili. Cesar Ferdinand mili je 7. okt. drugokrat iz Dunaja bežal in sicer z močnim vojaškim spremstvom v Olomuc na Moravskem. V mestu pa je sedaj trajalo celi den, celo noč divje klanje; zdvijana druhal je napadala cesarsko orožnico, slednjič jo zmagala in vse, zmes dragoceno, orožje pobrala. Toda še v pravem času je prišel ban Jelačić, da se je kot močen žid postavil med dunajske in magjarske vstajnike in zabranil, da ni dalje divja druhal vrela na Dunaj. To dejanje bistroumnega bana rešilo je državo, če ne gotovega propada, vendar neizrečnega zla, ki je itak že do vrhunca prikipelo.

Oddalil sem se od dr. Magdičevega životopisa, pa to je bilo potrebno, da bojo mlajši bralci znali ceniti vrednost tistih slovenskih domoljubov, ki so na ogerski meji zlasti po mestih in trgih stanovali. (Dalje prih.)

Smešničar 49. Mesarjevega Francelna so saboto za župana izvolili. Želel si kaj tacega nikoli ni; še huje je pa njegovej djalo. „Ah, kak križ bilo je z njim že dozdej; posihmal mi ga bodo pa zelo zmotili.“ Težko, pa vendar se že da sosedu pri zelenem kostanji vtolažili, češ, „da eden mora biti, bi on ne bil, bil bi pa drug, torej že bolje, da je on.“ Ker se je morala županova nedeljo za cerkev nekoliko po stanu obleči — zamudila je betvico „frumeše“. Skozi žagred jo unstran preko v svojo prvo klop pošumi, ravno ko se „sv. bangelj“ prenaša in farani po konci shru-

jejo. „Ej, županova prijazno z roko namigne, le sedite, vsaj zavoljo mene ni treba vstajati.“
Eden iz žlahte.

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) poslal je č. g. župan Anton Balon darove vrlih Vrančarjev v znesku 120 fl. 20 kr. farani Dobernski 2 fl. 70 kr. Farani Sevnški ob Dravi 10 fl. 70 kr. in č. g. Gregor Presečnik 2 fl. Vsi dari skupaj znašajo 135 fl. 60 kr. Bog plati!

(Svitli cesar počastili) so našega državnega poslanca g. barona Goedelna, ker so mu pri njegovem odpustu iz službe finančnega prokuratorja izrekli svojo najvišjo zadovoljnost „z njegovim marljivim, zvestim in izvrstnim službovanjem“. Blagorodni g. baron je služboval celih 40 let. Sedaj je stopil v stalni pokoj!

(Nekateri mariborski liberalci) so slavili cesarja Jožefa II. in nebodigatreba g. dr. Duchatsch je veliko govoril o svetlobi in temi, o „stillbetrachtes Hinbrütten in klösterlicher Abgeschiedenheit“ itd. Misli je tudi s tem slavnega cesarja počastiti, da je rekel, kako je on „die Bande löste, in welchem das Volk zu blindem (?) Glauben, Gehorsam und Unterwürfigkeit erzogen werden sollte,“ t. j. ker je vezi razvezal, po katerih se je ljudstvo izgojevali imelo za slepo (?) vero, vbogljivost in pokorščino. Takaj zopet vidimo, da liberalci blagorov krščanske odgoje narodov ne priznavajo, dokler nasledkov neverstva, nevbogljivosti in nepokorščine po lastnem hrbtu ne čutijo.

(Iz Brežic) se nam poroča, kako hudo ondi razsaja bolezen „difteritis“, mori otroke in tudi odraslim ne prizanaša. Umrlo je v kratkem 17 otrok. Šolski poduk je ustavljen!

(Srenja Rečička) v Savinjske dolini je okrožnej sodnji celjske naznanila, da bo zanjprej le slovenske vloge določila.

(Kostivnica pri Šlatini) prosi, da bi jo pripisali šmarijskemu okraju in celjskemu glavarstvu.

(Pri volitvah v mestni zastop mariborski) je propalo več prijateljev g. Girstmajerjeve stranke.

(Obsojeni v Celji) bili so: Jakob Stauber na 10 let, Andrej Majhen 7 let in Katarina Majhen 3 leta v ječo, ker so bankovce delali in izdajali na Ptajski gori: 35letna Jožefa Vodušekova dobila je 3 leta in 6 mesecev ječe prisojene, ker je svoje nezakonsko dete umorila.

(V Ložnici pri Slov. Gradci) je šel posestnik Franc Odounik vinjen ležat na krmo s fajfo v zobeh. Kmalu se vname ogenj. Poslopje je zgorelo s posestnikom vred.

(Posestniku g. Gartnerju v Selnici) so tatje iz hiše ukradli 2 kožuha, hlače, perilo, lisičjih kož itd. v vrednosti 310 fl.

(Tata iščejo) ki je pri sv. Jungerti v konjiškem okraju posestniku Juriju Potniku ukradel bankovcev, srebra in obleke v vrednosti 159 fl. Dol-

žijo pa tatbine 30letnega deseterja Jurija Obrovnika iz Slov. Bistrice. Mož je precej velik.

(Nesrečno pal) je 64letni Janez Lorber v Hočah pri Mariboru, ko je po noči iz Pohorja domov šel. Bil je k priči mrtev.

(Orožani tolovaji) so v Starem vrhu mariborskega okraja vlomili pri Antonu Ledineku. Izkotnili so uže sodič vina iz kleti, ko jih Ledinekov sin Janez začne s puško poditi. Toda tolovaji se ga lotijo in hudo ranijo v desnico s strelom iz revolverja. Drugo rano je dobil v lice. Tolovaji so zbežali.

(Laporske občine) podpisale so 3 v „Slov. Gospodarji“ objavljene prošnje nemških kmetov konservativcev ter odposlale državnemu zboru. Velika hvala gre županu g. Juriju Mlakarju, ki se je za podpisovanje blagovoljno potrudil.

(Premembe pri učiteljih) nadučitelj postal je g. Jožef Košutnik v gornji Ponkvi, g. Fr. Slemenšek v Zdolah, g. Ed. Blenk v Zibiki, podučitelj: g. V. Šetina v Mahrenbergu. V stalni pokoj gre g. Blaž Fistravec.

(V Savinjske dolini) nabira nekdo za „Slavijo“ zavarovancev pod neverjetnimi pogoji.

(Čitalnica mariborska) preselila je se 1. novembra t. l. v lepe prostorije g. Greinerja v poštni ulici in prva zabava v njih dne 14. novembra je bila izvrstna, zlasti petje. Govor je imel predsednik g. dr. Ulvih.

(Dijaškemu semenišču) daroval je č. g. Lenart 10 fl.

Dražbe. 4. dec. Franc Siebenreich 1230 fl. v Rogaci, Franc Regoršek v Oplotnici 7500 fl. 11. dec. Treza Sojko 555 fl. v Rogateci, Alojzij Nereuth 961 fl. v Mariboru, Jožef Haring 11170 fl. v Mariboru, Štef. Selič 1485 fl. v Konjicah. 13. dec. Jožef Otorepec na Vonarjih 230 fl.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica	Rž	Jedmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	8.60	6.50	5.30	3.30	5.30	5.60	5.40
Ptuj	8.30	6.50	4.97	3.25	4.40	3.70	4.85
Gradec	8.62	7. —	4.71	3.50	5.20	—	4.81
Colovec	9.59	7.19	4.10	2.83	5.36	—	—
Ljubljana . . .	10.9	6.86	5.25	3.33	6.53	4.20	5.90
Varaždin	8.50	7. —	5.20	3. —	4.20	6. —	4.30
Dunaj	12.37	11.5	9. —	6.40	6.77	8.85	— 20
Pešt	10.50	10.21	7.15	6.82	7.46	4.65	5. —

Loterijske številke:

V Trstu 30. oktobra 1880: 28, 6, 18, 21, 16.
V Linci „ „ 83, 44, 67, 90, 41.
Prihodnje srečkanje: 11. decembra 1880.